

Nr 22.

Bevillningsutskottets betänkande i anledning av väckt motion om avskaffande av den särskilda skatten å kaffe.

(1:a avd.)

I en inom riksdagen väckt, till bevillningsutskottet hänvisad motion, II: 116, av herr *Jansson* i Örebro m. fl. har hemställts, »att riksdagen för sin del måtte besluta att avskaffa den särskilda skatten å kaffe».

Beträffande motiveringen för det i motionen framställda yrkandet får utskottet, i den mån redogörelse härför ej lämnas i det följande, hänvisa till motionen.

Kaffe har i vårt land sedan länge varit föremål för beskattning i form av finanstull. Sålunda utgår enligt 1929 års tulltaxa tull för orostat kaffe (tulltaxenr 73; stat. nr 153) med 30 öre och för rostat kaffe (tulltaxenr 74; stat. nr 154) med 42 öre per kilogram. Dessa tullsatsen ha tillämpats från och med den 1 september 1939. Härtill kommer emellertid tilläggstull enligt förordningen den 31 januari 1932 (nr 15) med tillägg till gällande tulltaxa. Tilläggstullen utgör för orostat kaffe 15 öre och för rostat kaffe 18 öre per kilogram.

Enligt beslut av 1939 års urtima riksdag utgår därjämte en särskild skatt för kaffe samt kaffesurrogat med tillsats av kaffe, som införs till riket. Bestämmelserna härom äro upptagna i förordningen den 22 december 1939, nr 877, som trätt i kraft den 27 december samma år. Ursprungligen utgick skatten för orostat kaffe med 65 öre för kilogram och för rostat kaffe samt kaffesurrogat med tillsats av kaffe med 80 öre för kilogram. Genom förordningen den 22 november 1946, nr 698, som trätt i kraft den 23 i samma månad, har skatten sänkts för orostat kaffe till 35 öre för kilogram och för rostat kaffe och kaffesurrogat med tillsats av kaffe till 45 öre för kilogram.

I enlighet härmed utgå för närvarande tull, tilläggstull och skatt å kaffe med följande belopp.

	Tull	Tilläggstull	Skatt	Summa
	öre per kilogram			
Orostat kaffe	30	15	35	80
Rostat kaffe	42	18	45	105

Avkastningen av tullen (inklusive tilläggstullen) och skatten å kaffe framgår av följande tablå.

Budgetår	Debiterad tull för orostat kaffe milj. kr.	Skatten å kaffe milj. kr.
1936/37	21·7	
1937/38	21·6	
1938/39	23·6	
1939/40	24·6	14·77
1940/41	13·0	21·05
1941/42	4·1	7·37
1942/43	3·5	5·13
1943/44	7·3	9·15
1944/45	10·3	14·6
1945/46	18·0	23·6

I riksstaten för budgetåret 1946/47 har inkomsten av *skatten* å kaffe beräknats till 32 miljoner kronor. Efter den i november 1946 vidtagna skattesänkningen har riksräkenskapsverket beräknat inkomsten för budgetåret 1946/47 till 23 miljoner kronor och för budgetåret 1947/48 till 18 miljoner kronor, vilket belopp jämväl upptagits i årets statsverksproposition.

Den genom förordningen den 22 november 1946, nr 698, vidtagna sänkningen av kaffeskatten hade föreslagits av vederbörande departementschef i propositionen nr 357 till 1946 års riksdag. I en i anledning av propositionen väckt motion II: 586 av herr *Jansson* i Örebro m. fl. hemställdes om omedelbart avskaffande av den särskilda skatten å kaffe. Till stöd för det i motionen framställda yrkandet anfördes bland annat följande. Få konsumtionsvaror vore så hårt beskattade som kaffet, som härigenom fördrades med omkring 1: 50 per kilogram rostat kaffe. Kaffet hade för breda befolkningskikt blivit en nödvändighetsvara. Det vore icke ovanligt att arbetarfamiljer förbrukade 10 till 15 kilogram kaffe per år och person. Skatt och tullpålagor på denna konsumtionsvara medförde således en betydande indirekt beskattning per hushåll. Att delvis finansiera statens utgifter genom denna konsumtionsskatt vore principiellt oriktigt. Bortsett därifrån finnes ingen godtagbar motivering för att bibehålla den särskilda kaffeskatten. Då detta skatteförslag förelades riksdagen i proposition nr 80 vid 1939 års urtima riksdag, återopade departementschefen statsfinansiella skäl till stöd härför. Skattens tillfälliga karaktär underströks också i första särskilda utskottets utlåtande, nr 60, i anledning av nyssnämnda proposition. Om skatten helt eller delvis bibehölls komme detta, till följd av ökad import och konsumtion, att innebära, att statsutgifterna i högre grad nu än under de senaste krigsåren finansierades genom tull- och skatteinkomster å kaffet. De särskilda statsfinansiella förhållanden, som återopades vid skattens införande, förefunnes icke nu. Därför borde skatten helt avskaffas för att möjliggöra en sänkning av kaffepriset. Genom sträng priskontroll borde tillse, att skattens avskaffande helt komme konsumenterna till godo.

I sitt i anledning av förenämnda proposition och motion avgivna betänkande nr 55, som godkändes av riksdagen, yttrade 1946 års bevillningsutskott bland annat följande:

»Vad först angår det i propositionen framlagda förslaget om sänkning av skatten å kaffe har utskottet intet att erinra mot detta förslag. Utskottet kan sålunda icke förorda bifall till det i motionen framställda yrkandet om omedelbart avskaffande av denna skatt. Emellertid vill utskottet framhålla, att den i propositionen föreslagna skattesänkningen kommer att verka i samma riktning som det i motionen framförda önskemålet. Utskottet anser vidare befogat, att frågan, huruvida skatten å kaffe bör bibehållas, av Kungl. Maj:t tages under övervägande. Såsom motionärerna framhållit, betonades vid införandet av denna skatt från riksdagens sida den tillfälliga karaktären av densamma. Därjämte må framhållas, att kaffe torde kunna räknas till de viktigare konsumtionsvarorna. Då skatten tillkommit av statsfinansiella skäl, bör dock frågan om avskaffande av denna skatt ses i ett större sammanhang.»

I nu förevarande motion har anförts i huvudsak följande. Konsumentpriset på kaffe hade vid tiden för den av 1946 års riksdag beslutade sänkningen utgjort 5: 70 kronor per kilogram. Detta pris måste betraktas såsom alltför högt i förhållande till då gällande världsmarknadspris, som utgjorde omkring 1: 90 kronor per kilogram fritt ombord i utländsk hamn. Det vore icke bara frakter och distributionskostnader som fördyrade varan, utan tullar och skatter utgjorde en betydande del av det högre konsumentpriset. Även efter sänkningen av kaffeskatten och den allmänna omsättningsskattens avskaffande kvarstode tull, extratull och skatt på sammanlagt 80 öre per kilogram för orostat kaffe och 105 öre för kilogram för rostat kaffe. En sådan extrapåлага kunde icke betraktas såsom befogat, allra minst i en överbalanserad budget. Vid riksdagens behandling av 1946 års bevillningsutskotts betänkande nr 55 förklarade sig departementschefen icke beredd att då taga ställning till möjligheten för ett borttagande av hela denna skatt, utan föredroge att få den saken övervägd i samband med uppgörandet av hela nästkommande budget. Då i statsverkspropositionen till årets riksdag alltjämt upptoges inkomst av skatt på kaffe syntes frågan om skattens borttagande icke ha prövats vid budgetbehandlingen. Budgetens inkomstöverskott gäve mer än väl utrymme för avskaffande av denna påлага.

I den nu ifrågavarande motionen har yrkats, att skatten å kaffe måtte helt avskaffas. Till stöd härför har anförts bland annat att även efter den av 1946 års riksdag beslutade sänkningen kvarstode tull, extratull och skatt på sammanlagt 80 öre per kilogram orostat kaffe och 105 öre per kilogram rostat kaffe. En sådan extrapåлага kunde icke betraktas såsom befogat. I motionen har vidare framhållits att budgetens inkomstöverskott mer än väl gäve utrymme för avskaffande av den särskilda skatten å kaffe.

Utskottet.

Såsom framgår av den ovan lämnade redogörelsen hade i samband med en vid 1946 års riksdag framlagd proposition om viss sänkning av kaffeskatten i en inom andra kammaren väckt motion framställts yrkande om omedelbart avskaffande av denna skatt. I anledning härav anförde nämnda års bevillningsutskott, att det ansåge befogat, att frågan, huruvida skatten å kaffe borde bibehållas, av Kungl. Maj:t toges under övervägande. Då skatten tillkommit av statsfinansiella skäl, borde dock frågan om dess avskaffande ses i ett större sammanhang. Vad sålunda anförts anser utskottet fortfarande äga giltighet. Då Kungl. Maj:t emellertid icke funnit anledning att i samband med budgetbehandlingen föreslå kaffeskattens borttagande och därefter icke något inträffat som kan giva anledning till ett ändrat ställningstagande från utskottets sida, anser sig utskottet under hänvisning till vad 1946 års bevillningsutskott anfört i denna fråga icke kunna tillstyrka bifall till motionen.

Under åberopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att motionen II: 116 av herr Jansson i Örebro m. fl. om avskaffande av den särskilda skatten å kaffe icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 18 mars 1947.

På bevillningsutskottets vägnar:

A. J. BÄRG.

Närvarande:

från första kammaren: herrar Johan Bärge, Elon Andersson, Wahlmark, Velander, Sjödahl, Gustaf Elofsson, Ekman, Wehtje, Robert Berg och Heiman samt

från andra kammaren: herrar Hagberg i Malmö, Björklund, Hammarlund, Olsson i Gävle, Falk, Jonsson i Skedsbygd, Karlsson i Grängesberg, Olsson i Göteborg, Kristensson och Ohlsson i Kastlösa.
